

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.152 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, ухвалила рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія» на підставі прилюдного захисту дисертації «Мовні засоби творення невизначеності в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі» 20 лютого 2024 року.

Заваринська Марія Сергіївна, 01.01.1993 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2015 році закінчила Львівський національний університет імені Івана Франка, здобула освітній ступінь магістра за спеціальністю «Мова і література» та отримала професійну кваліфікацію «Магістр філології. Викладач англійської та іспанської мов, світової літератури».

З 09.2019 р. до 09.2023 р. навчалася в аспірантурі на кафедрі світової літератури факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка, форма навчання очна (денна).

Працює асистентом кафедри світової літератури факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів, з 09.2019 р. до цього часу.

Дисертацію виконано на кафедрі світової літератури факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: **Бабелюк Оксана Андріївна**, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та перекладознавства Львівського державного університету безпеки життєдіяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій, м. Львів; професор кафедри світової літератури факультету іноземних мов (за сумісництвом) Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Здобувачка має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 стаття в періодичному науковому виданні іншої держави, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Zavarynska M. S. Poetic means of revealing uncertainty in postmodern experimental texts. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2020. м. Львів. № 7. С. 94–99.

2. Zavyrynska, M., & Babelyuk, O. (2022). Unusually Combined Lexemes as Means of Creating Uncertainty in English Postmodern Short-Short Stories. *Postmodern Openings*, 13(4), 346-360.

3. Заваринська М. С. Дифузна і лабіринтна наративна невизначеність в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі. *Наукове видання Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Записки з романо-германської філології»*. 2023. м. Одеса. № 1 (50). С. 97-106.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. **Мацевко-Бекерська Лідія Василівна**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, без зауважень.

2. **Бистров Яків Володимирович**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У рецензованій дисертації, зокрема у розділах, що визначають її теоретико-методологічне підґрунтя, спостерігаємо подекуди довільне використання спеціальної термінології. Беручи до уваги той факт, що об'єкт дослідження «невизначеність» розглядається під кутом зору багатьох гуманітарних дисциплін, використання терміна «невизначеність» у стосунку до постмодерністського тексту отримує позначення «категорія» (с. 44), «художній експеримент» (сс. 27, 81), «ефект» (сс. 88, 136), «ключовий аспект» (с. 153) і, нарешті, «невизначеність як чинник творення емергентної когнітивної структури» (с.133), що потребує додаткового тлумачення і можливої термінологічної однозначності.

2. Не можу цілком погодитися із логікою шановної Марії Сергіївни при поясненні лексичного типу нівелювання валентності, яка відбувається при порушенні усталених патернів лексичних комбінацій, нівелюванні лексичних норм літературної мови. До того ж дисертантка послуговується теорією Миколи Миколайовича Пилинського, за якою норма літературної мови – це реальний, історично зумовлений і порівняно стабільний мовний факт, що відповідає системі й нормі мови, де остання стосується норм української, а не англійської мови. Виникає запитання про те, чи можна вважати виявлені авторські новотвори

на рівні слова чи словосполучення в аналізованих постмодерністських художніх текстах порушеннями літературних норм англійської мови?

3. У дисертації спостерігаємо дещо довільне потрактування когнітивного дисонансу, тлумачення якого потребує уточнення. Складається враження, результатом спровокованого когнітивного дисонансу постають нові конотації й кенотипи (с. 55). При цьому, як зазначає дисертантка, читач отримує неоднозначне враження, а вже потім починає трактувати мовні засоби, які спричинили певний комунікативний ефект. З іншого боку, когнітивний дисонанс постає результатом наративної невизначеності у постмодерністському художньому тексті (с. 70).

4. Вважаємо, що кожен розділ дисертації бажано починати з т. зв. попереднього вступу, у межах якого автором визначаються конкретні завдання, аргументується їхня теоретична та практична значущість і новизна. Важливим для такої преамбули має бути пояснення алгоритму вирішення поставлених завдань, які стосуються теоретико-методологічних підвалин дослідження невизначеності і звісно ж її реалізації в англійськомовних постмодерністських текстах. Крім того, такий попередній вступ до розділу вигідно окреслив би теоретичні передумови і практичні результати проведеного дослідження, насамперед, щодо логіки їхнього подальшого викладу. Теж саме стосується відсутності окресленої перспективи подальших розвідок у загальних висновках до дисертації.

5. Вважаю, що дослідження, які стосуються аналізування мовних засобів реалізації тих чи інших категорій, мають послуговуватися процедурою кількісних підрахунків. У виокремлених 3023 текстових фрагментах, маркованих ознакою невизначеності, кількісне співвідношення у корпусі лексико-семантичних і композиційно-стилістичних засобів і відповідно кількісне співвідношення лексичних і граматичних словосполук додало б достовірності дослідженню і вплинуло б не тільки на дані об'єктивації невизначеності, а й на встановлення типу нарративної невизначеності у текстах постмодерністської мінімізованої прози.

3. Приходько Ганна Іллівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та лінгводидактики Запорізького національного університету Міністерства освіти і науки України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Ґрунтовно і вичерпно проаналізувавши феномени «багатозначність» (с. 42), «полісемія» (с. 43), «неоднозначність» (с. 43), «амбівалентність» (с. 44),

які є суміжними з поняттям мовної невизначеності та, як справедливо зауважує дисертантка, також сприяють появі нових конотацій в результаті експериментування з нетиповими лексичними комбінаціями, що переконливо ілюструється в практичних розділах дисертації. На нашу думку, варто було б розглянути зміну поглядів щодо зазначених феноменів у різні історичні періоди. Такий аналіз рельєфно відображає еволюцію світосприйняття невизначеності англомовними етносами.

2. Повністю погоджуючись з тезою про те, що імплікативність відіграє важливу роль у творенні мовної невизначеності (с. 44, 71, 128 тощо), авторка оминає увагою основні положення теорії імпліцитності, розгляд яких додав би концептуальної завершеності науковій розвідці.

3. У дисертаційній праці проведено ґрунтовне дослідження та зроблено досить оригінальні узагальнення стосовно функцій концептуальних метафори (підрозділ 4.1.1), метонімії (підрозділ 4.1.2), оксиморону (підрозділ 4.1.3) у структурації концептуальної площини невизначеності, але не зазначено, чи можуть інші стилістичні прийоми: епітет, порівняння, антитеза тощо вважатися концептуальними й брати участь в актуалізації емергентної структури в англомовному постмодерністському мінімізованому художньому тексті. Просимо коментарів.

4. Додатки, за умови їх видання, можуть стати в нагоді здобувачам усіх рівнів освіти при дослідженні мовних засобів творення невизначеності в англомовній постмодерністській мінімізованій прозі. Зібраний та описаний фактологічний матеріал дослідження може стати вагомим підґрунтям для укладання тлумачного словника термінів мовної категорії невизначеності.

4. **Глінка Наталія Вікторівна**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та культури Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Міністерства освіти і науки України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Одним із завдань дисертаційного дослідження є характеристика періодів становлення англомовної постмодерністської мінімізованої прози. Чи можете визначити чіткі виміри таких періодів та назвати причини їх змін?

2. Ретельний відбір матеріалу дослідження є визначальним для представленої роботи, тому прошу пояснити критерії, що дозволяють стверджувати приналежність художніх текстів саме до постмодерністської літератури.

3. Вельми цікавим є твердження про «подвійний механізм» можливих інтерпретацій англomовного постмодерністського мінімізованого художнього тексту, що робить його відкритим, нелінійним, емергентним, саморегульованим утворенням» (с. 28). Чи можете визначити механізми такої саморегуляції?

4. При виокремленні жанрових домінант англomовної постмодерністської мінімізованої прози варто б було застосувати метод кількісних підрахунків, що, на нашу думку, унаочнило б результати дослідження.

5. **Бехта Іван Антонович**, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Тип досліджуваного тексту у праці є відкритим лінгвосинергетичним динамічним простором з фрагментами невизначеності, де співіснують авторська й читацька зони. Що Ви імплікуєте в утворення невизначеності у кожній з цих зон?

2. Якими критеріями Ви послуговувалися під час відбору матеріалу вивчення та одиниці аналізу?

3. На Вашу думку як виявляється емергентність в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі?

4. Чи можна простежити генезу жанру англomовної постмодерністської мінімізованої прози на тлі Ваших теоретико-методологічних розмірковувань?

Загальна оцінка роботи і висновок.

Дисертація **Заваринської Марії Сергіївни** на тему «**Мовні засоби творення невизначеності в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі**» є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності. У дисертаційній роботі викладено авторський підхід до визначення мовних засобів творення невизначеності в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі на рівні порушення валентності лексичних одиниць та на рівні оповіді – у вигляді композиційно-стилістичних модифікацій. Новими є виявлені типи наративної невизначеності (амбівалентна, дифузна, лабіринтна), що утворюються за посередництва ненадійного наратора та відповідні наративні техніки. Вперше досліджено когнітивно-синергетичні механізми творення англomовного постмодерністського мінімізованого художнього тексту як динамічного

відкритого утворення крізь призму лінгвосинергетичної творчої взаємодії автора, тексту і читача. Підтверджено, що англomовний постмодерністський мінімізований художній текст є когнітивною емергентною структурою, джерелом семантичного збагачення, розширення конотаційного діапазону мовних одиниць. Запропоновано авторську методику вивчення мовних проявів невизначеності в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі крізь призму дискурсивно-нарративного та когнітивно-синергетичного підходів.

Дисертаційна робота **Заваринської М.С. «Мовні засоби творення невизначеності в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі»** за змістом, рівнем наукової новизни, практичним значенням та характером висновків відповідає галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія» та сучасним вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій», а також затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – **Заваринська Марія Сергіївна** – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Результати відкритого голосування: «За» - 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» - немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.152 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Заваринській Марії Сергіївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Голова
спеціалізованої
вченої ради
ДФ 35.051.152
професор

М. Діма

Лідія МАЦЕВКО-БЕКЕРСЬКА